

Biblioteca Preotului Ortodox

Str. 5.

Ființa și necesitatea Misionarismului

Doa lecții ținute la cursul misionar
din Arad, din zilele de 22-25 Febr. 1932

de

Dr. GRIGORIE GH. COMȘA
EPISCOPIUL ARADULUI

Prețul 10 Lei

ARAD

Tiparul Tipografiei Diecezane
1932

In. 27808

10676

Biblioteca Preotului Ortodox

Ființa și necesitatea Misionarismului

Două lecții ținute la cursul misionar
din Arad, din zilele de 22-25 Febr. 1932

14982

De

Dr. GRIGORIE GH. COMȘA
EPISCOPUL ARADULUI

Prețul 10 Lei

A R A D

Tiparul Tipografiei Diecezane
1932

BUCURESTI

10646

CONTROL 1971

1961

D

23 74 / 45

B.C.U. Bucuresti

C14982

Ființa și necesitatea Misionarismului

De: **Dr. Grigorie Comșa**
Episcopul Aradului.

Vicisitudinile și adversitățile timpului de azi se caracterizează prin o luptă organizată împotriva spiritului omenesc purificat și înălțat prin crucea lui Hristos. Apelul la forțele preoșimei trebuie să fie puternic pentru că forțele oculte sunt adunate la muncă pentru a răsturna edificiul lui Hristos. Forțele anti-creștine, atee, comuniste, francmasonice se concentrează pe aceeași linie de luptă și astfel e vorba că biruește credința sau necredința, ordinea sau anarhia, dreptul sau forța, Hristos sau Veliar, Dumnezeu sau Diavolul, Cerul sau iadul ?!

În asemenea împrejurări eu vă chem la luptă ca să biruiți. Eu vă invit să nu decepționați, să mergem înainte, făcând toate eforturile, ridicându-vă fruntea și zicând lumii de azi: nu te lăsăm să căzi în țărână, ci te ridicăm la treptele Mântuitorului.

Despre poporul nostru românesc un scriitor francez, Lucien Romier, care în 1931 a fost în Sibiu, Cluj, Maramureș, Iași, Chișinău, a spus că este lucid, critic, senzual, amator de viață bună și veselă¹⁾. Noi suntem chemați a arăta că poporul nostru este religios nu numai prin tradiția patriarhală a satului, ci și prin educația și instrucția religioasă.

¹⁾ Adevărul Literar din 7 Febr. 1932.

Di profesor universitar Mihail Ralea spune că poporul nostru nu e religios, fiind prea înzestrat cu simț critic și lipsindu-i respectul către cele sfinte, căci Românul înjură și cele sfinte și îi place zeflemeaua. De aceea noi slujitorii Altarelor avem datoria să căutăm remedii față de toate relele. Dumnezeu, când Israilitenii rătăcind în pustie au ajuns setoși la apa amară din Mara, la cererea lui Moisi, le-a dat remediul: lemnul unui arbust care creștea prin apropiere, aruncat fiind în apă, a îndulcit-o și poporul și-a stâmpărat setea. Noi, preoții în mână cu lemnul Crucii cel de viață purtător, să mergem și să îndulcim apa cea amară a vieții oamenilor de azi!!!

Marele episcop Teodoret zicea: „Au doară un bun conducător de oștiri luptă singur cu armata inamică? El singur înfrânge mulțimea armatei și îi distramă ordinea? *Oare nu duce cu sine pe vitejii săi, nu-i aranjază, nu-i îndeamnă la luptă grea și nu luptă cu ei împreună împotriva armatei inamice? Aceasta trebuie să o facă beliducele!* Căci datoria lui nu este de a ieși singur pe teren, lăsând pe vitejii săi să lăncezească sau să doarmă, ci trebuie să fie cu ei, să-i însuflețească și îndemne spre a fi la locul lor și să țină echilibrul ordinei și al curajului, fie lupta cât de dârză. Aceasta este și datoria slujitorilor Bisericii, precum zice Apostolul în epistola sa către ceice au crezut: „Imbrăcați-vă întru toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva meșteșugirilor Diavolului“. (Efes 6 v 11).

Fericit aș fi eu, episcopul eparhiei Aradului, dacă Dumnezeu m'ar învrednici să fiu adevărat beliduce ortodox al sufletelor românești și mai fericit sunt să vă numesc, pe voi preoți, viteji, împreună lupiațori cu mine...

Fericiți sunteți D-Voastre, liniari studenți în teologie, veniți să vă pregătiți pentru a păstori nu peste mult timp biserica lui Dumnezeu. Fericiți sunteți Prea Cucernici preoți, veniți la acest curs, dacă în fiecare clipă a chemării voastre aveți conștiința împăcată că vă faceți datoria. Impăcarea conștiinței mele o caut și eu venind să deschid cursul misionar al anului 1931. Imi reamintesc cuvintele Sf. Apostol Pavel adresate preoților din Efez: „Drept aceea luați aminte de voi și de toată turma, întru care Duhul Sfânt v'a pus pe voi episcopi, ca să păstoriți biserica lui Dumnezeu, care o a câștigat cu sângele său“. (Fapte 20 v 28). Câtă sfială trebuie să fi avut marele Apostol când a grăit aceste cuvinte!

Câtă grije de suflete trebuie să ti purtat toți oamenii cei sfinți ai lui Dumnezeu, cari s'au ocupat cu păstoria sufletelor. Câtă imaginație plutea în sufletul lui Grigorie de Nazianz, care spunea că lucrările pastorale ale preotului sunt mari și sfinte. El zicea că păstorul de suflete trebuie să fie medic și mire conducător al sufletului către Hristos, că păstorul sufletesc trebuie să fie pictor și educator de suflete creștine. Ioan Gură de Aur zice despre puterea preotului că este divină: „Eu am creiat cerul și pământul. dar ție preotule, îți dau puterea de a schimba acest pământ negru și înlunecos într'un cer senin și strălucitor“. Acelaș sfânt părinte arată însă și răspunderea celor încredințați cu păstoria sufletelor. Sf. Ioan Gură de Aur comentează textul dela Evrei 13 v. 17, zicând că preotul va avea să dea seama pentru toți, cari îi stăpânește: femei, copii și bărbați.¹⁾ Grigorie Cel Mare zicea: qui summa

¹⁾ Hrisostom: Explicarea Epistolei către Ebrei. Trad. de Teodosie Athanasiu. București 1923 p. 385.

docet, summa demonstrare debet.¹⁾ Dacă celce învăță cele înalte trebuie să dea pildă înaltă, atunci adevărul acesta are valabilitate și pentru noi ortodocșii de azi. Noi, cârmuitorii de azi ai sufletelor, să ne dăm seama că nu suntem prooroci neaveniți, cari ne ducem învățăturile în meleaguri străine. Dacă în grija pentru mântuirea sufletelor avem nevoie de misionarism, să nu ne grăbim a accentua mereu că fiecare preot este misionar în (parohia sa, căci aceasta înseamnă pur și simplu a amesteca pastorația pe de-a întregul cu misionarismul.

Să vedem deci înainte de toate ce este pastorația. Ea cuprinde acele lucrări bisericești prin cari cu ajutorul preotului se comunică, se împărtășesc sufletelor puteri supranaturale, cari nimicesc moartea și păcatul, stabilindu-se cea mai desăvârșită armonie între Dumnezeu și sufletul omului.²⁾ Prin Calihetică și Omiletică învățăm pe creștin, apoi îl sfințim (Studiul Liturgic) și îl cârmuim (Pastorală). Funcțiunile cârmuirii sufletelor sunt de patru feluri:

a) Apărarea turmei. La hirotonirea preotului, când se dă darul duhovniciei, arhiereul se roagă ca noul preot neîncetat să lucreze poruncile Domnului, ca lupii cei împotriviți să nu-i răpească sufletele. Ori, noi știm că e greu a stabili dacă un suflet este sau nu răpit. Căci noi judecăm după atitudinea individului față de cultul divin și față de sfintele taine și nu cunoaștem totdeauna fondul sufletesc! Pe de altă parte împotriva lupilor răpitori nu toți păstorii dau lupta, ori dacă o dau nu o dau la timp. Aici mijloacele pastorale ordinare, obicinuite, nu mai ajută.

¹⁾ Dr. Cornelius Krieg: Wissenschaft der Seelenleitung. Freiburg. Im B. 1919 p. 6'.

²⁾ Krieg p. 14.

b) Un alt act al cărmuirii sufletului este cercetarea celui rătăcit. Păcatele trupești și sufletești, rătăcirile de ordin religios și moral, cer imperios ca sufletul să fie salvat, reintegrat în raportul său normal cu Dumnezeu, căci Dumnezeu vrea ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vie. (I. Tim. 2 v. 4). Cât de mareș este a lua ca punct de plecare parabolele cu oaia cea rătăcită și drahma cea pierdută (Luca 15 v. 4 - 10). Ce admirabil este apoi a cunoaște că prin pastorație poți planta daruri suprafirești și în sufletele rătăcite, făcându-le să vadă mai bine cu ochiul minții chiar și lumea naturală.

Numărul celor rătăciți și necercetați de preot este azi mare și dacă credem că prin mijloace pastorale obicinuite recâștigăm terenul, ne înșelăm. Lăsând pe fiecare preot în parohia lui, în izolarea lui, este cu neputință îndreptarea.

c) În al treilea rând să avem în vedere că funcțiunile păstorului de suflete urmăresc adâncirea vieții religioase, renașterea omului prin plantarea roadilor mântuirii în suflet¹⁾. În înțelesul acesta știința Teologiei Pastorale este totalitatea lucrărilor de regenerare a sufletelor prin Hristos și Duhul Sfânt. Regenerarea completă a sufletelor nu este ajunsă încă și nu poate fi ajunsă numai prin mijloacele de până acum. Firește că mijloacele pastorale rămân aceleași, dar diferă metoda lor de pregătire și aplicare și trebuiesc adăugite mijloacele misionare.

d) Cel regenerat are nevoie de zidire continuă ca să nu recadă. El are nevoie să crească întru Harul și cunoștința Domnului Iisus. (II. Petru 3 v. 18). „Cu cât este credința mai profundă în rădăcinile ei, și dragostea

¹⁾ Krieg: p. 14.

mai temeinică, cu atât mai curând vom ajunge la unirea credinței și a cunoștinței Fiului lui Dumnezeu. (Efes. 4 v. 13¹⁾). Multă muncă trebuie pentru păstrarea unei vieți religioase și pastorația nu ajunge.

După ce am cercetat pe scurt cele patru funcțiuni principale ale cârmuirii sufletelor, să vedem oare s'au epuizat la noi toate mijloacele pastorale, cari ne stau la dispoziție?! Pastorația individuală a copiilor, tineretului, bărbaților, femeilor, bătrânilor, a sătenilor, a servitorilor, muncitorilor, a militarilor, a bolnavilor, săracilor, a indiferenților, a convertiților, alcoolicilor, etc. se face, dar rezultatele nu sunt cele mai ideale. Biserica noastră luptă pe frontul sufletului fiecărui credincios, dar îngrijirea tuturor grupurilor individuale cere încă mult. A păstori pe țaran, pe muncitor așa fel ca fiecare să fie conștient de chemarea lui și să se desăvârșească, este idealul spre care tindem, dorind ca tineretul să fie ascultător, ca sexele să-și cunoască chemarea lor, ca intelectualii să sprijinească mai efectiv biserica, jertfind, ca ori și care credincios simplu să-i aibă pildă. Acestea cer mai multă muncă, metode noi. Cât privește grija bisericii noastre de sufletul colectivității, prin dezvoltarea de virtuți și deprinderi bune în familie, se face foarte mult. Se pregătesc mirii prin catehizație, se combate concubinajul și divorțurile! Tot prin pastorație colectivă se cârmuește viața parohială prin slujbele duminicale, apoi preotul bun folosește ocazia de a face pastorație colectivă îndemnând pe credincioși să se spovedească și împărtășească mai des; la cununii, la înmormântări are bun prilej a face pastorație colectivă, Preotul bun combate moravurile stricătioase: petrecerile vinovate, cinematograful cu filme destructive, înjurăturile, scăderea populației, al-

¹⁾ Krieg: op. cit. p. 47—48

coolismul etc. Preotul bun va colabora la activitatea culturală a satelor etc. etc.

Dar cu toată pastorația individuală și colectivă care se face, noi avem nevoie de o lucrare și acțiune care să trezească lumea din indiferentismul religios, să trezească și susțină sentimentul religios amorțit, să apere moravurile bune, în familii, la indivizi, salvând pe cei căzuți, controlând tineretul, *luptând împotriva beției, concubinajului; avem nevoie de forțe pentru controlarea educației copiilor, pentru readucerea la biserică a celor înstreinați, îndemnarea lor să se împărtășească cu sfintele taine, combaterea sectelor, îngrijirea sistematică, adică organizată a săracilor, bolnavilor etc.* Într'o revistă germană am cilit următoarea întâmplare: Mai mulți lucrători minieri lucrau într'o mină de cărbuni. Un huruit prelung se auzi fără de veste acolo. Mai multe blocuri de piatră căzură în mina de cărbuni, astupând calea muncitorilor, cari așteptau strâmtorați să fie salvați. Ei nu pot face nimic, chiar puteri uriașe să aibe. Numai din afară le putea veni salvarea, cum le-a și venit¹⁾.

Am spus pilda aceasta pentrucă ea se potrivește la stările creștinismului de azi. Creștinilor de azi li-s'a spus destul în predici și prin alte mijloace pastorele să se libereze de legăturile păcatului, dar admonestările acestea erau de natură a ne arăta că singuri nu ne vom putea salva. Numai de sus ne poate deci veni salvarea. Duhul lui Hristos trebuie să se coboare între noi. Simțim că puteri divine avem în noi, dar ele stau neacumulate, neorganizate, căci parecă o piatră mare de holar s'a așezat între noi, prăvălindu-se din necu-

¹⁾ Lebensfragen beantwortet für moderne Menschen. Stuttgart 1930 Nr. 5. p. 2.

noscut drept în mijlocul nostru, ca să ne izoleze, să ne anihileze forțele, osândindu-ne la sterilitate.

Vrășmașii bisericii noastre pare că văd cum se bucură, crezând că noi în adevăr am capitulat și nu văd că în zările vieții noastre ortodoxe de azi tot mai mult lucesc razele misionarizmului. Și acum că am ajuns la acest cuvânt evocator de noi forțe și energii, să-mi îngăduiți a vă istorisi ce a făcut odală proprietarul unei turbine de apă! El lăsase apa să curgă neabătută și neconcentrată multă vreme, iar apoi a construit turbinele. Cineva l-a întrebat odată văzându-l pe proprietar: Ce simți Dta văzând acea mare putere de apă? Și proprietarul răspunde: Simt că mă cuprinde o mânie, când mă gândesc că ani de rândul am lăsat neutilizate aceste forțe ale apei. Dar mulțumesc lui Dumnezeu că cel puțin acum am aglomerat aceste forțe utile¹⁾.

Și noi ne putem bucura de rezultatul forțelor noastre izolate și neorganizate, dacă vom avea schintea divină, care să ne îndemne la muncă misionară. Un călător, care voia să călătorească, se mira că trenul lui nu mai pleacă. Întrebă pe conductor: Domnule, nu are apă? Și acela răspunde: Apă are, dar nu fierbe. „Nu era toc de ajuns! Dar noi avem oare focul necesar pentru misionarism?. Unde găsim focul necesar?!

Răspundem cu Sf. Scriptură: Mântuitorul zice: „Precum m'a trimis pe Mine Tatăl și Eu vă trimit pe voi“. (Ioan 20 v. 21). A fi trimis de Domnul, înseamnă a răspândi voia lui, a face voia lui, dar aceasta nu are limită, căci voia lui Dumnezeu nu este legată de loc și timp.

Mântuitorul trimite pe Apostoli: „Mergând învățați

¹⁾ După revista: „Der Ruf“ pe Ianuarie 1926.

toate neamurile, boleazăndu-le pe ele în numele Tatălui și al Fiului și al Sf. Duh“ (Mat. 28 v. 19).

Deaceea zice sfântul Pavel: „Cum vor propovădui, de nu se vor trimite?“ (Rom 10 v. 15). Deci este vorba de trimitere, de o însărcinare. În înțeles general numim misiune o dispoziție, o măsură oarecare a autorității bisericești, prin care cineva este autorizat, trimis să exercite o jurisdicție oarecare. Dar și vestirea cuvântului divin tot misiune este.

În înțeles propriu studiului de față, misiunea cuprinde totalitatea acelor lucrări pe cari cei în drept, adică misionarii, le îndeplinesc pentru vestirea cuvântului, în scopul fortificării credincioșilor, a celor șovăelnici și indiferenți în cele religioase, morale; dar misionarism este și profilaxia împotriva contagiunii eretice și formarea cadrelor de credincioși conștienți și devotați Bisericei. ¹⁾

Deci prima latură a misionarismului privește trezirea, învierea și redeșteptarea vieții creștine.²⁾

De pildă prin înființarea de comitete misionare Oastea Domnului, misiuni populare etc. se pot ajunge scopurile urmărite de această latură a misionarismului.

A doua latură este analizarea și combaterea învătăturilor potrivnice Bisericei, ceea ce iarăși nu se poate ajunge numai prin mijloace pastorale obicnuite. Trebuie mijloace extra-ordinare, și misionarismul nu este altceva decât pastorație cu mijloace extra-ordinare. Aici vin în considerație de pildă publicațiile bisericești: reviste misionare, cum este revista: „Misionarul“, aici vin Bibliotecile misionare, cum este: „Biblioteca Crești-

¹⁾ A. Scvoznicov în „Misionarul“ din Chișinău Dec. 1931 p. 876.

²⁾ Dr. Grigorie Comșa: În slujba Misionarismului ortodox Arad. 1930 p. 7.

nului Ortodox din Arad, Biblioteca Creștinului Dreptcredincios din Chișinău etc.

Tot aici pulem înșira cursurile misionare dela școlile teologice și cursurile speciale cari trebuiesc aranjate necondiționat la centrele eparhiale. Aici vin socotite conferințele misionare, studiile speciale etc.

A treia lature a misionarismului este reconvertirea răfăcișilor de tot soiul și vestirea Evangheliei la cei cari nu aparțin Bisericii noastre.¹⁾ Aici ne gândim la comandamentul cuprins de Mântuitorul în cuvintele: *„Și alte oi am cari nu sunt din staulul acesta; și pe acelea Mi se cade a-le aduce și glasul Meu vor auzi; și va fi o turmă și un păstor“ (Ioan 10 v. 16).*

Aici am ajuns să facem distincție între misiunea externă și internă, dar înainte de a ne ocupa în amănunte de aceste feluri de misiuni, ni se impune și aici din nou constatarea: nu mai merge cu concepția că fiecare preot e misionar în parohia lui. Cu această concepție niciodată nu se va ajunge la o turmă și un păstor, căci Mântuitorul nu ne-a chemat să ne izolăm ermetic în cadrul unei eparhii. Dacă fiecare preot s'ar mărgini numai la anumit teritor parohial al său, nici odată nu s'ar realiza dorința Mântuitorului.

Mântuitorul zice celor cari l-au întrebat, unde locuești: „Veniși și vedeși“ (Ioan 1 v. 38—39). Domnul îi chiamă iar nu zice: nu veniși că eu m'am izolat!!!!

Mântuitorul întră în casa lui Lazar și Marla a chemat pe Maria zicând: „Invățătorul te chiamă“ (Ioan 11 v. 28).

Iisus merge la Fântâna lui Iacob și învață! Iisus merge cu ucenicii spre Emaus! Iisus învață din corabie! Este aceasta izolare? Este aceasta limitarea muncii

¹⁾ Scvoznikov: loc citat p. 876.

mesianice în sensul cum fac unii preoți de azi, că nu voesc să știe ca alt preot să vie și să predice și acționeze în parohia lor?

Iată graiul Sfințelor Scripturi. El pledează pentru misionarism.

Plini erau de bucurie Magii când au revăzut steaua, care le arăta drumul spre Vitleem și din clipa aceea ei n'au mai uitat de lucrarea ei.¹⁾ Plini de bucurie vom fi noi când vom vedea că preoșimea întregă a înțeles rostul misionarismului.

Deosebirea între pastorație și misionarism.

La încheierea acestei lecțiuni marcăm pe scurt deosebirea următoare între pastorație și misionarism.

„Activitatea mântuirii sufletelor nu se mărginește numai la grija unui preot față de turma ce i-s'a încredințat. Și mai ales nu se mărginește numai la armele pastorale de până acum. Se va vedea că misionar poate fi oricine, dar păstor de suflete poate fi numai preotul. Păstor de suflete este preotul pentru cei cari îl mai recunosc și reflectează la serviciile lui, dar misionarul are teren mai vast, față de toți nemulțumiții; misionarul are de scop încreștinarea în general, dar mai ales interiorizarea vieții religioase, adâncirea cugetării și simțirii creștine, sporirea acțiunii creștine, apostolatul faptei. În păstorire avem a face cu oameni cari recunosc autoritatea preotului și sunt legați de o enorie, în misionarism trebuie să recunoaștem că munca se dă pe un teren mai vast, în cerc mai larg. Misionarismul pregătește terenul pastorației, deci misionarismul nu

¹⁾ Kardinal Bertram: Charismen Priesterlicher. Gesinnung. Freiburg im. B. 1931 p 24

are ca scop principal pastorația, ci mai mult vestirea mântuirii. Deci pe teren misionar propaganda are rol mai accentuat, decât în pastorație. Misionarul nu se mărginește să cunoască și să frateze o singură enorie, căci munca lui se desfășoară într'un cerc mai vast“.

II.

Misiunea Internă și Externă.

Comandamentul Mântuitorului cuprins în Evanghelia după Ioan cap. 10 v. 17. zice categoric: „Și alle oi am care nu sunt din staulul acesta; și pe acelea Mi se cade a le aduce“ (Ioan 10 v. 16). Acest comandament ca și cuvintele Domnului: „Mergând, învățați toate neamurile...“ (Mat. 28 v. 19) ne îndreptălesc să vorbim de o misiune externă și alla internă.

I. Misiunea externă se referă la păgâni și la cei de altă credință, cum și la acei abăluși dela dreapta credință.¹⁾ Misiunea externă are deci ca scop să aducă la Hristos pe cei cari nu au avut nici o legătură cu El. Misiune externă am pulea face noi Românii printre mohamedanii și Evreii din România. Misiune externă au făcut mai ales Rușii, iar în timpul mai nou chiar și în Japonia este o misiune ortodoxă, unde până nu de mult era un episcop rus iar acum este un episcop sârbesc.

Biserica ortodoxă a înregistrat în direcția acesteia succese demne de laudă. Amintesc numai activitatea renumitului misionar rus Ioan Veniaminoff — mai târziu arhiepiscopul Inocențiu († 1872), „cel mai renumit misionar din veacul XIX nu numai al bisericii rusești, dar al întregii lumi creștine“, apoi Arhimandritul Macarie, vestitul Ilminski ș. a. Iar cu succesul strălucit

¹⁾ I. P. Sf. Mitropolit Neclarie în discursul său dela Congr. misionar. Cernăuți. Candela Sept. 1930 p. 340.

înregistrat în misiunea externă de biserica ortodoxă în Japonia, nici o confesiune nu se poate lăuda. În capitala Japoniei, în Tokio, prima sămânță creștină — spre cinstea noastră — a fost aruncată de doi Români basarabeni (din Bălți): Arhimandritul Anatolie Tihoie și fratele său Iacob. Frații Tihoie, adâncind porunca misionară a Mântuitorului, au plecat să răspândească lumina creștinismului în extremul Orient, alegându-și drept centru de activitate orașul Tokio. Și numai peste câțiva ani (1883), în urma activității lor, comunitatea din Tokio numără 7000 de japonezi, cari cercetau biserica și din mijlocul cărora Iacob, care s'a căsătorit acolo cu o japoneză ortodoxă, a format și un cor bisericesc, executând cântările la serviciile divine. Chiar și un jurnal bisericesc ortodox a apărut pentru Japonezi, având schimb și cu revista din București „Biserica ortodoxă română” (Bis. ort. a. XII.)

Este dureros să știm că misionari români există și în Madagascar, dar nu ortodocși, ci un adventist cu numele Tolici, iar în Birmania un misionar român baptist.

Biserica ortodoxă nu este prozelitistă fiindcă nu uzează de mijloace de ademenire și nici de apucături și uneltiri papistașe, ci face doar atât că încearcă să readucă în staul oia cea rătăcită.

Catolicismul prin misiunea externă se răspândește mai ales. Dar la catolici nu se face distincție între misiune externă și internă. Ei, cu oarecari excepții, numesc simplu misiune ceea ce noi numim misiune externă, iar misiunea internă la ei este considerată ca pastorație.

II. *Misiunea Internă* Sub această denumire noi înțelegem toată lucrarea în interiorul Bisericii, cu scop de fortificare a credinței, combatere a rătăcirilor cu

mijloace cari diferă de ale pastoraliei comune. Și trebuie acum să folosim mijloace extraordinare, căci ce era satul odată și ce este azi. În foaia „Cuvânt Moldovenesc” dela 7 Febr. 1932, ce apare în Chișinău, vedem oglinda satului vechiu sub aspect religios:

În dreapta, gospodarii la rând, unul după altul după bătrânețe. În spatele lor gospodarii mai tineri, însurăjeii după. dânșii și apoi băiețanii și băieții în aceeași rânduială.

În stânga gospodinele în frunte cu mama preoteasa, la rând și dânsele după anii ce purtau fie care, în spatele lor veniau gospodinele tinere apoi fetele mari după rând, cum au eșit la joc și copilele în aceeași ordine.

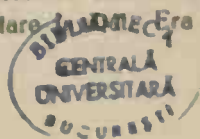
Până în fund la ușă, în pridvor, până afară, la scări, *satul* umplea Biserica, Dumineca și sărbătorile.

În față nu mai rămânea loc de cât pentru Icoana Stântului din ziua aceea, pentru închinare la Icoanele din preajma Altarului și pentru cântăreții de la cele două strane, din dreapta și din stânga Ușilor împărătești.

Preotul întărit dela tărâta credincioșilor adunați la un loc, însuflețindu-se de Sus, pornia slujba Dumnezeiască, ne însuflețeam cu toții, ne simțeam una, tot satul, și cu toții ne înălțăm cu inima până la Dumnezeu-Tatăl. Așa era satul la Biserica împodobilă cu purtarea de grijă a Iuzurora și ea ne cuprindea, pe toți, Dumnicile și sărbătorile.

La sfârșitul slujbei venia cuvântul Preotului odată cu sfânta anatoră, pe care o primeam fiecare în aceeași rânduială, cu care stăteam înaintea Dumnezeescului praznic.

Iar cuvântul acela, predica de astăzi, nu era nici lungă și nici cuvânt de om tare.

numai, care se ridica până la înțelepciunea însăși, și care isvora din înțelegerea și iubirea dintre oameni.

Ușurați oare cum din strânsoarea nevoilor și a necazurilor, care nu erau mai mici, ca cele de acum. Inmuați cu inima prin aflarea la un loc a satului întreg, după o săptămână de răzlăjire după treburi și alergături, întăriți cu puterea Duhului Sfânt, chemat asupra noastră prin binecuvântarea Preotul, par'că eram altul fie care dintre noi, când treceam înapoi pragul gospodăriei, și dânsa par'că mai frumoasă, alla par'că era și ea, ori care i-ar fi fost starea.

Iar la voia bună, ce urma și după amiază cu lăutari și jocuri, în aceeași cuviincioasă rânduială, ca între oameni de neam ce suntem, tot întreg era satul.

Așa era satul — una. Ca și zidirea Bisericii, alcătuită din materiale de multe feluri — una și dânsa — care din veacuri ne chiamă la mângăiere, la înălțarea cu sufletul și la întărirea la toate.

Iar astăzi? Satul este turburat de acțiunea nefastă a politicianismului. Omogenitatea de gândire este sfărâmată. Îndoiala religioasă a pătruns ici-colo și la sate. Diavolul lucrează și slăbește credința celor buni, iar alții devin indiferenți. Prin propaganda sectară mulți cad în îndoială și apoi devin absolut atei. Acesta am observat-o chiar la bapțiști, cari deschid calea comunismului. Iată ce scrie tot foaia cuvântul Moldovenesc (7. II. 1932).

În comuna Corcmaz, jud. Cetatea-Albă, secta baptistă, văzând că nimeni nu-i mai stingherește propaganda, a început să propage ideile comuniste chiar și printre elevii școlii primare. Aceștia sunt îndemnați de bapțiști să nu mai asculte de învățători. Bapțiștii spun elevilor că la școala de stat n'au de învățat nimic

bun, și că acolo îi silesc să creadă în icoane și să-și facă cruce, și aceasta este păcat. Intr'adevăr, în școala primară există câțiva copii ai bapliștilor cari, de trica părinților lor, nu voesc să-și facă cruce. Când facem rugăciunea, în loc să se uite la icoană și să-și facă cruce, ei se întorc în altă parte, în așa fel, ca să nu vadă sf. icoană, spunând că așa-i învață părinții lor. Au început să introducă în școală cărțile de rugăciuni, în legea baptistă.

Noi ca învățători am căutat să înlăturăm aceste obiceiuri rele. Am ținut diferite cuvântări la școală, iar neobositul preot, la biserică, pentru a întoarce pe acești rătăciți dela calea greșită ce au apucat. Acești încăpăținați baptiști îndeamnă pe copii să nu mai asculte pe învățători, cari și așa — spun ei — în curând o să fie puși la închisoare, din cauză că nu-i lasă în pace.

La serbarea dela 24 Ianuarie, care este o zi națională, n'au trimis nici un copil la școală pentru a lua parte la serbare. Așa, de pildă, o domnișoară învățătoare ducea fetițele la biserică în ziua de 24 Ianuarie.

Intre acele fetițe se afla și o fetiță a unui baptist, fugită de acasă, ca să meargă împreună cu celelalte la biserică. Tatăl ei, aflând despre aceasta, le ieși înainte și își luă fetița, spunând că această biserică nu este cea adevărată. Conducătorii noștri ar trebui să se gândească la vremurile, la cari vom ajunge, dacă nu se vor lua măsuri contra acelor cari propagă ura față de școală, de biserică, față de neamul nostru.

Astfel de propagandă deschide calea comunismului.

Mult ne-am înșela dacă am crede că aceste unelte străine și coade de topor primejdiose s'ar pu-

lea combate cu sistemul de până acum. Dacă vom sta cu mâinile în sân, până ce ne va chema cineva la un maslu sau la o înmormântare, ne-am înșela amar.

Sub misiune internă vom cuprinde și acele acle de pastorație, astăzi mai necesare ca ori când, care se ocupă organizat cu cei lipsiți și nevoșii. Creșterea, educația tineretului e din cele mai frumoase misiuni interne. Prin aceasta se pregătesc generații de oameni cum se cade, corecți, cinștiți. Cercetarea bolnavilor, îngrijirea lor este o misiune de somaritari foarte necesară. Astăzi a crea și a produce spiritul de jertfă la creștini pentru a se dedica îngrijirii bolnavilor este o obligațiune creștinească de mare importanță.

A crea și sprijini instituții și diferite societăți de binefacere pentru a îngriji de ucenici, sărmani, pentru nenorociți, de lucrători, de femei în pericol de decădere, încă e o frumoasă misiune pastorală. Aceste și multe altele vor fi preocupările misionarilor.¹⁾

Toate acestea cer muncă intensivă, care iese din cadrul preocupărilor unui singur preot, izolat în parohia sa. Astfel vedem că față cu păcatele și ticăloșile din jurul nostru se organizează oamenii în asociații creștine.

Astăzi avem în Biserica ortodoxă română, următoarele Asociații creștine ortodoxe :

1. Asociația „Patriarhul Miron” din București,
2. Oastea Domnului,
3. Asoc. „Sf. Gheorghe” din eparhiile Sibiuului, Aradului și Chișinăului,
4. Frățimea Nașterii lui Hristos, Chișinău,
5. Frăția creștină ortodoxă „Episcopul Lucian” din Eparhia Romanului,
6. Cercul misionar „Mitropolitul Gurie”, al Studenților din Chișinău
7. Frăția Sfântului Ciprian, Asociație a intelectualilor

¹⁾ Dr. Nectarie Colbarchic: op. cit. p. 342.

creștini din București (în care s'au înscris mulți Profesori universitari, avocați, scriitorii, etc.) și altele *)

Cu alte cuvinte viața pastorală este depășită azi prin organizări creștine, cari trec sfera pastorală a unei enorii și a unui preot. Precum activitatea extra-școlară a dat naștere la Bănci, cooperative, Atenee populare, societăți culturale, așa activitatea extra-pastorală a dat naștere unui reviriment fericit în biserica noastră. Până și ziarul politic: *Vitorul* din București s'a sesizat de acest reviriment. „Avem astfel acele *șezători religioase*” cum sunt acele seri de rugăcine inaugurate de părintele Chiricuță la București cu alți preoți și evlavioși creștini. Cunoșc această mișcare, luând cuvântul de două ori la acele șezători, dacă putem folosi acest cuvânt profan.

Mișcarea părintelui Chiricuță a atras lume multă din București, din diferite parohii, deci trece marginea unei parohii.

Avem Predici și lecturi la *Radio* în zilele de Duminică; avem o frumoasă mișcare la Biserica Sf. Ilie Oorgani din capitală, cu o serie de conferințe despre problema mântuirii. Constatând acestea, zice Petronius dela „*Vitorul*”:

„Iată atâtea semne bune ale unei renașteri religioase, manifestate prin o activitate extra-bisericască, lăcută însă sub sfânta ocrotire a bisericii creștine.

Această religie militantă și activă este un fenomen social, vrednic de-a interesa pe sociolog și pe istoricul timpului. Dar în afară de semnificația ce o poate avea ca fenomen social, religia noastră militantă este un mare balsam la timp venit ca să vindece rănilile atât de multe și dureroase ale vremii noastre.

*) Poala: „Credința ortodoxă” din Roma Nr. din 13 1932.

Fie bine venită viața mistică de lângă Biserica noastră!

Este timpul suprem să începem o epocă mai militantă în Biserica noastră. Prea mult învățăm pe oameni să se familiarizeze cu ideea morții și să se despartă de lucrurile acestei vieți.¹⁾ „Viața de veci să nu o nădăjduim numai după moarte ca un dar gratuit, ci să o facem să devie realitate în toate clipele conștiinței noastre din această viață. Să căutăm să stabilim cât mai multe fire de legătură cu eternitatea, deja în această viață, să coborâm raiul în sufletele noastre deja aici pe pământ, să fim curați cu inima deja acum, ca să se sălășluiască Dumnezeu în centrul conștiinței noastre și să fim părtași de cea mai înaltă fericire de a-l vedea pe Dumnezeu și de a trăi cu El într'o neîntreruptă comunitate de viață deja aici pe pământ.”²⁾

Biserica noastră trebuie deci să-și creeze cât mai multe fire de legătură cu realitățile vieții, ca nu creștinul să devină negustor, ci negustorul creștin, nu creștinul să devină profesor, inginer, agricultor ci aceștia să devină creștini. Advocații, meseriașii să devină creștini. *Spiritul creștin trebuie să străbată toate domeniile vieții noastre. Biserica trebuie să fie ocrotitoarea culturii și a problemelor sociale, iar în privința individului ea trebuie să învețe că omul aparține nu numai ordinii naturale, ci și celei supra-naturale. Pe cei lipsiți trebuie să-i mângăe, pe cei bogăți să-i inspire a se pune în serviciul ideilor umanitare. Biserica trebuie să facă dovadă că prin opere pozitive se găsește în serviciul ordinii morale³⁾.*

Să arătăm deci că trăim în o Biserică vie și

¹⁾ Pavel Roșca: *Viața Creștină* Cluj 1923 p. 22.

²⁾ P. Roșca: *op. cit.* p. 17.

³⁾ P. Roșca: *op. cit.* p. 28.

luptătoare, în care luptă toți creștinii. Să înlăturăm porecla că am fi încropiți în materialism și în ritualism.

Ei bine, spre acest scop să ne luăm sarcina misionară a organizării tineretului, care întrece simpla pastorație de enorie, căci noi preconizăm organizarea tineretului pe întreaga Biserică ort. română. Dacă ieșind din cadrele vechei pastorații nu vom organiza tineretul pentru o viață mai creștină, religioasă-morală și culturală prin mijloace harnice, prin citirea Bibliei, catehizație, conferințe, foi și broșuri, acest tineret va fi organizat de alții, cari vor fura sufletul generației tinere.

Azi, când în orașul Detroit din America se construște o nouă universitate cu 85 etaje, când un ziar american are aproape 2000 de oameni în serviciul său, să nu lăsăm ca bapțiștii să organizeze tineretul. Ei merg din sat în sat și sunt ascultați! Intrebatu-ne-am oare de ce noi cu studii superioare nu suntem crezuți de toți cei de sânge românesc?! De sigur mai întâi, fiindcă așteptăm ca bolnavul, săracul să vină el la noi! Deci să schimbăm metodele!

Cine nu sprijinește acțiunea Oastei Domnului se va lipsi de multe binefaceri auxiliare ale mântuirii vremelnice și vecinice. Cine nu sprijinește acțiunea întreprinsă prin misiunile religioase pentru popor va ține departe de Hristos multe suflete. Misiunile acestea arată că prin mijloace simple ale pastorației mulți au rămas dela spovedire și cuminecare, mulți au rămas concubini, nu mai făceau maslu etc, dar prin misiuni s'a produs un reviriment salvalor.

Cine nu organizează comitele de împăciuire, nu obține mult dorita pace; cine nu înființează comitele

missionare, nu are concursul laicilor la combaterea sectelor, cercetarea bolnavilor și săracilor. Ori, noi știm că în biserică toți trebuie să lupte; fără o biserică luptătoare vom cădea pradă uneltirilor streine și oculle și vom fi de ocară pentru generațiile viitoare. Dar fără concursul laicilor multe acțiuni bune vor lipsi. În cuvântarea din 10 Mai 1931, la deschiderea adunării eparhiale, spuneam despre concursul laicilor că ei, prin munca lor, pot pregăti terenul pastorației și pot asigura durabilitatea rezultatelor muncii pastorale. Un laic poate ajuta la catechizație, presă, colportaj, comitelele missionare, casele culturale etc. Preoțimea se va lipsi de un mare sprijin dacă nu va încadra pe laici în munca Bisericii.

Ioan Gură de Aur zice despre Apostolatul laic: datori suntem a griji și de mântuirea altora. Sănătatea trupească a altora o grijim, deci să grijim și de sănătatea lor sufletească. Dacă Vechiul Testament (II. M. 23 v. 4) spune să grijim de animalele altora să grijim și de sufletul altora.

Dacă ai găsit o comoară cu galbeni nu ai zice că trebuie să o ia altuia, ci o ai lua tu. Când e vorba de păcatele altuia, mare comoară vei găsi în sufletul lui dacă îi ajuți să scape de păcate. Deși nu zice că aceasta și aceasta sarcină să o facă preotul, ci ajută și tu aproapelui. Pe un osândit l ai scăpa dela moarte dacă ai putea; deci scapă și sufletul tui dela osânda vecinică. (Oastea Domnului din 21 II 1932)

În acest înțeles zice sf. Pavel: Purtați sarcina unul altuia „(Gal. cap. 6.)” și tot în sensul acesta grăește sf. Petru de jertfele duhovnicești ale laicilor și de o preoție în sens impropriu (I. Petru. 2 v. 5.)

29

În felul acesta intelectualii noștri vor fi foarte utili Bisericii dacă îi chemăm la muncă. Iar Biserica va scăpa de acuzația acelor, cari fac răspunzători numai pe preoți de slăbăciunile din Biserică. Când o corăbie e amenințată de valuri, călătorii toți caută să ajute ca să salveze situația ei; nimeni nu se cugetă să invinuiască pe cărmăciul de negligență! Toți trebuie să simtă răspundere în Biserică. Toți trebuie să se înțeleagă în munca pentru neam și lege.

Aici ar fi ajuns la încheierea celor două lecții ale mele la cursul misionar din anul acesta. Și astfel apelez acum la înalta înțelegere a preoțimei pentru greaua ei misiune. Vă îndemn să vă cunoașteți turma, căle sulele ați luat în seamă și câte v'au rămas, dar să știți că și misionarismul vă ajută aici. Trebuie să știți ca păstori de suflete, dacă credincioșii voștri sunt săraci sau bogați, au o picătură de mângâiere în viață sau nu, dar că și misionarismul le poate da o rază de nădejde și că numai un misionar bine înțeles va crea institute pentru orfani, săraci etc. *Dacă misionarii streini creștinează și pe sălbateci, noi să avem grije cel puțin de turma ce ni-sa incredințat.* Preoții trebuie să cunoască firea credincioșilor: sunt ei blânzi, ascultători, sau cerbicoși și retractari? Prin mijloacele noastre pastorale, prin predică și pastoralie individuală veți îndrepta firea lor, dar să știți că predica unui misionar îi poate sguđui spre bine, îi poate aduce la cunoștință și la sfintele taine.

Preoții trebuie să cunoască învățăturile Bisericii și să lumineze poporul în privința religioasă morală, dar să știe că fără misionarism nu poate să salveze tineretul de crâșme, de societăți rele, dar prin asociații misionare vor fi păzitori ai sufletului neamului.

Iubiții Mei! Noi accntluăm mereu pulerea tradiției în sânul națiunii române. Cu drept cuvânt tradiția este sufletul trecutului amplificat prin noi, ea este experiență și suferință. „*Pentru un popor tradiția e un factor de fixare, ea constituind elementul comun în jurul căruia stau strânși membri nației. Apoi tradiția asigură ordinea, organizarea, coeziunea și continuitatea culturală, datorită imitației și memoriei colective. Insemnătatea ei se poate verifica colidian: sunt partide politice, care-și datoresc viața lungă, cultului tradiției. În plus tradiția economisește forțele umane, oferind individului cadre sigure, în care să se integreze*”¹⁾.

Această tradiție la Români e stropită cu multe lacrimi și suspine. Preoții și învățătorii satelor ardelene, până nu de mult erau omogenizați și pregătiți pentru înțelegerea nevoilor neamului. Când conducătorii politici români veneau în popor, preoții duceau poporul în haină de sărbătoare la serbările românești-culturale și naționale. Azi — zice un cărlurar și preot ardelean avem chiar preoți — agenți electorali, cari nu mai au autoritate decât în fața țăranilor de același colorit politic.

Avem țărani, cu puțină carte, care, îmbătați de agenții electorali ai partidelor, se cred stâlpii satelor. Înaintea lor autoritatea intelectualului din loc nu mai există. Și, nu numai în politică!

Răul pornit de aici se întinde și în alte domenii. Preotul și învățătorul, — devalorizați ca autoritate prin politica de partid, — nu mai au cuvânt în trebile obștești ale satului, nici în cele culturale sau economice. Nu mai e crezul, nu mai e ascultat, în multe regiuni

¹⁾ Dr S. Bărsănescu: „Misionarism și Concepția despre lume”. Iași 1931 p. 26.

din Ardeal. E deajuns ca preotul să nu fie de aceeași culoare politică cu satul, sau o parte din sat, pentru că, bunăoară, să nu se poată ținea o șezătoare culturală, decât cu scandal. Sau: să nu se poată înfăptui o întovărășire economică dacă agenții politici, țărani, nu-s de culoarea preotului.

Așa grăește părintele Ion Agârbiceanu (Cuvântul din 16 Febr. 1951). Unde ești preot ortodox român? Unde ești azi? Unde ești azi? Nu uita că trebuie să stai mai mult la Altarul lui Hristos! Păstrați altarele vechi, ștergeți-le de praf și vă închinați lor, a zis dl. Octavian Goga cu prilejul promovării sale în doctor honoris causa la universitatea din Cluj.

Noi, preoții trebuie să alungăm praful de pe altare. Noi trebuie să arătăm lumii de azi, că dacă părintele Jackinot, misionarul francez din Orient, în zilele lui Februar ale anului acestuia, a putut împăca pe o clipă furia japoneză-chineză, oprind lupla celor două tabere, și dacă tiica moștenitorului de tron al Suediei a intrat în slujba misiunii interne a țării sale, noi preoții de azi avem tot interesul să intrăm în slujba misionarismului salvator de gândire creștină, română ortodoxă.

Voiu fi fericit să mă laud și în viitor că preoșimea din eparhia Aradului și-a protențat zelul ei apostolic și duhul ei misionar! Voiu fi fericit să o văd la luptă și în viitor prin misionarism organizat. Iubiți Preoți, voi v'ați făcut datoria! Înainte deci, înainte! Vom fi cei mai mulțumiți dacă vom lăsa urmașilor noștri haina misionarismului, precum Ilie a lăsat lui Elisetu haina făcătoare de minuni.

Voi, tineri studenți teologi, înarmați-vă cu armele Duhului, luând pildă dela foștii studenți cari azi ca preoți ilustrează altarele. Pregătiți-vă pentru opere du-

20

rabile, pregătiți-vă bine, căci urmează să vă integrați în acțiunea comună și unilă, prin care Biserica ortodoxă română va dăruia uneltirile văzute și nevăzute ale vrăjmașilor și va îndruma sufletul românesc spre zările eternității.

Cu Dumnezeu înainte!

Arad, 16 Febr. 1932

† Grigorie
Episcopul Aradului.

Lucrările apărute ale P. Sf. Episcop Grigorie al Aradului:

1. „Monahismul”, după A. Harnack. Sibiu 1915.
2. Istoria Societății de lectură „Andrei Șaguna” în Telegraful Român din Sibiu.
3. „Predici pentru toate Duminicile de peste an și alte ocaziuni în colaborare cu preotul G. Maior”, Arad 1918, pagini 330.
4. „Unificarea organizației noastre bisericesti”, Sibiu 1919, pag. 54.
5. „Istoria Predicei la Români”, București, 1924, pag. 303.
6. „Pentru neam și lego”. Patruzeci cuvântări împotriva adventiștilor și baptiștilor, Caransebeș, 1923 pagini 182.
7. „Sâmbăta și Duminica”, București, 1923, pagini 14.
8. „Poate crede omul modern în minuni!”, București, 1923, pag. 20
9. „La Altarul Neamului”, cuvântări la Serbările Naționale, București, 1923, pag. 56.
10. „Sectele religioase din România”, București, 1925, p. 47.
11. „Datoriile preoției în fața problemelor sociale”, București, 1925, pag. 88.
12. „Călăuza cunoașterii și combaterii sectelor”, București, 1925, pagini 126.
13. „Pentru slujitorii Altarului” Meditații și îndemnuri, Caransebeș, 1925, pag 48.
14. „Predici la sărbătorile bisericesti”, Arad, 1925, p. 112.
15. „Pruncii trebuiesc botezați, dar numai odată”, Arad 1925. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 2
16. „Veniți la Hristos”, Predici la toate Duminicile anului bisericesc, Arad, 1926, pagini 290
17. „Luptele baptiștilor împotriva preoției române”, Arad, 1926, Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 6.
18. „Credința și Botezul”, Arad, 1926 Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 14.

19. „Misiuni pentru popor“, Arad, 1926 Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 18.
20. „Pentru Biserica Ortodoxă“, 1926. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 23.
21. „Combaterea Catehismului Bapțiștilor“, Arad, 1926.
22. „Dela leagăn până la Moarte“, Arad, 1927. pag 225.
23. „Cartea de rugăciuni“, Arad, 1927. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 25—26.
24. „Baptismul în România“, din punct de vedere istoric, național și religios, Arad, 1927. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 27—28.
25. „Ești sigur de mântuire“, Arad, 1927. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 30.
26. „Treisutecincizeci de pilde pentru predici și alte cuvântări“, Arad, 1928. pagini 383.
27. „Concubinajul, Divorțurile și Scăderea populației“, Arad, 1928. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 39—40.
28. „Primejdia bapțișmului“, Arad, 1928. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 41—42.
29. „Podoabele Căminului creștin“, Arad, 1928. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 45.
30. „Biserica Misionară“, Cuvântare ținută cu prilejul congresului preoțesc din 25 Octombrie 1928. Arad, 1928 Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 50.
31. „Pedepsirea păcătoșilor și scoaterea din adunările bapțiștice“, Arad, 1929. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 56.
32. „Biserica, Statul și Bapțișmul“, cuvântare rostită în Senat în ziua de 21 Martie 1928. București. 1928. p. 63.
33. „Credința, Morala și Neamul“, Studii, articole și cuvântări. Arad. 1929. p. 86.
34. „O Mie de Pilde“, Pentru viața creștină. Arad, 1929. p. 415.
35. „Lucrarea Diavolească a Adventiștilor“, Arad, 1929. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 60.
36. Prin suferință la Biruință. Arad 1929.
37. Pastorația Individuală și Colectivă. Arad, 1929 Biblioteca Preotului Ortodox Nr. 1.
38. Instrucțiuni cu privire la Taina Sf. Mărturisiri. Biblioteca Preotului Ortodox Nr. 2. Anul 1929.
39. Primejdia Sectelor religioase pentru statele naționale și mijloacele de apărare. Arad. 1929 pag. 30. Prețul 10 lei.

40. „Zece ani de luptă împotriva baptiștilor“. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 68. Anul 1930.
41. In slujba Misionarismului Ortodox — un volum de 312 pag. Arad 1930. Prețul 100 lei.
42. „Cheia sectelor religioase din România. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 72—78. Arad 1930 p. 198. Pețul 25 lei.
43. Credința care lucrează. Arad, 1931. p. 100. Prețul 30 lei.
44. Cenușa de pe capul Baptiștilor. Arad 1931. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 82. Prețul 3 Lei.
45. Acțiunea Catolică și Ortodoxia activă 55. pagini
46. Fiiți buni ai Bisericei.
47. „Pentru viitorul Tineretului Român“, Arad, 1931, pag. 23 Prețul 3 lei.
48. „Popasuri în via Domnului“, Arad, 1931, pag 50, lei 6.
49. „Glasul Pietrelor“, Principii călăuzitoare pentru Ortodoxia activă—Chișinău 1931.
50. „Taina Pocăinții și Intelectualii“.
51. „Carte de rugăciuni“, Arad, 1931.
52. „Preotul și societatea de azi“. București 1932 lei 10.
53. „Ura baptiștilor împotriva noastră“, Arad, 1932.
54. „Ființa și necesitatea Misionarismului“, Arad, 1932 lei 10.

